

Promemoria

Sekretess hos Domstolsverket för uppgifter om enskilda i brottmål

---

Jönköping den 14 februari 2023

Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian föreslås två nya bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL; dels en sekretessbrytande bestämmelse för överföring av uppgifter från domstolarna till Domstolsverket dels en bestämmelse om överföring av sekretess för uppgifterna från domstolarna till Domstolsverket.

De föreslagna bestämmelserna syftar till att möjliggöra en fortsatt kostnadseffektiv hantering av ersättningar till i huvudsak vittnen och målsäganden för deras inställelse vid huvudförhandling i brottmål. Sekretesskyddet hos Domstolsverket bör motsvara det skydd som finns för uppgifterna i domstol enligt den nya bestämmelsen i 35 kap. 12 a § OSL som träder i kraft den 1 april 2023 samt den nuvarande bestämmelsen i 35 kap. 12 § OSL.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 oktober 2023.

Innehållsförteckning

1	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	3
2	Ärendet.....	4
3	En ny sekretessbrytande bestämmelse	5
4	En ny bestämmelse om överföring av sekretess.....	6
5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	7
6	Konsekvenser.....	8
7	Författningskommentar	8

1 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att det i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska införas två nya paragrafer, 35 kap. 12 b § och 35 kap. 12 c §, och närmast före 35 kap. 12 b § och 35 kap. 12 c § nya rubriker med följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

35 kap.

Sekretessbrytande bestämmelse

12 b §

Sekretessen enligt 12 § och 12 a § hindrar inte att en uppgift lämnas till Domstolsverket om uppgiften behövs för att verkställa utbetalning av ersättning till enskilda.

Överföring av sekretess

12 c §

Får Domstolsverket en uppgift som är sekretessreglerad i 12 § och 12 a § från en domstol blir 12 § och 12 a § tillämplig även hos Domstolsverket.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2023.

2 Ärendet

I proposition 2021/22:186 *En stärkt rättsprocess och en ökad lagföring* föreslog regeringen lagändringar i rättegångsbalken, brottsbalken och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, som syftar till att stärka rättsprocessen och öka lagföringen. Förslagen innebar bland annat att den som medverkar i utredningen av någon annans brott ska kunna få ett lindrigare straff, samtidigt som straffet för olika former av falska anklagelser skärps, och att övergrepp i rättssak, grova fall av mened och skyddande av brottsling ska kunna leda till betydligt strängare straff. Regeringen föreslog även att sekretess ska gälla för kontaktuppgifter till enskilda i allmän domstol och för uppgift om var den befinner sig som deltar i ett sammanträde inför rätten genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring. Lagändringarna föreslogs träda i kraft den 1 juli 2022.

Riksdagen beslutade den 22 juni 2022 delar av propositionen med de justeringar som lades fram i Justitieutskottets betänkande *Stärkt sekretess i domstol för kontaktuppgifter till enskilda* (2021/22:JuU46). Med den införs en ny och en ändrad sekretessbestämmelse i OSL med syfte att skydda kontaktuppgifter och personnummer på enskilda inom ramen för brottmålsprocessen. Lagstiftningen träder i kraft den 1 april 2023. Domstolsverket har därefter lämnat in en hemställan till regeringen om att ikraftträdandet av bland annat den nya bestämmelsen i 35 kap. 12 a § OSL ska senareläggas till den 1 oktober 2023.

Den nya bestämmelsen i 35 kap. 12 a § OSL ska vara tillämplig i alla brottmål och brottmålsrelaterade mål och ärenden i domstol, alltså även då det inte finns någon särskild omständighet som talar för att det finns ett behov av att skydda uppgifterna.

Med anledning av den kommande lagstiftningen har Domstolsverket analyserat hur den nya bestämmelsen påverkar verksamhetsstöd, mål- och ärendehandläggning samt domstolarnas verksamhet i stort. Analysen har bland annat visat att uppgifter av den typ som enligt den nya bestämmelsen ska skyddas i domstol, enligt nuvarande hantering, förs över från domstolarna till Domstolsverket. Detta för att Domstolsverket ska kunna administrera utbetalningar till målsäganden och vittnen som begär ersättning för sin inställelse till förhandling eller sammanträde i domstol. Sekretessregler saknas för uppgifterna hos Domstolsverket och det finns med anledning av ovanstående ett behov att införa dels en sekretessbrytande bestämmelse enligt vilken domstolarna kan lämna uppgifterna till Domstolsverket, dels en sekretessbestämmelse som omfattar uppgifterna hos Domstolsverket.

I detta sammanhang har även framförts att motsvarande problematik finns för uppgifter som är sekretessreglerade enligt 35 kap. 12 § OSL; en bestämmelse som syftar till att skydda enskilda som förekommer i vissa uppräknade typer av brottmål, såsom sexualbrott. Även i dessa mål har parter och vittnen rätt till ersättning men eftersom behövliga uppgifter, till exempel namn och personnummer, kan omfattas av sekretess enligt 35 kap. 12 § OSL överförs inte uppgifterna till Domstolsverket utan utbetalningarna hanteras manuellt av domstolarna med stöd av Domstolsverket.

För att alla ersättningar i brottmål ska kunna administreras på ett enkelt och kostnadseffektivt sätt av Domstolsverket behöver de föreslagna bestämmelserna om brytande och överföring av sekretess omfatta både den ny bestämmelsen i 35 kap. 12 a § och den befintliga bestämmelsen i 35 kap. 12 § OSL.

Mot denna bakgrund lämnas följande förslag.

3 En ny sekretessbrytande bestämmelse

Förslag: En ny bestämmelse införs i offentlighets- och sekretesslagen om att sekretess inte hindrar att uppgift för vilken sekretess gäller i domstol enligt 35 kap. 12 § och 12 a § lämnas till Domstolsverket om uppgiften behövs för att verkställa utbetalning av ersättning till enskilda.

Bedömning: Det allmännas intresse av att domstolarna även fortsättningsvis ska kunna hantera utbetalningar av ersättningar till enskilda på ett kostnadseffektivt sätt har företräde framför behovet av att skydda enskilda från att deras personnummer och kontaktuppgifter lämnas till Domstolsverket.

Skälen för förslaget och bedömningen: Den nya bestämmelsen i 35 kap. 12 a § OSL föreskriver att kontaktuppgifter till i huvudsak vittnen och målsäganden, som tidigare varit offentliga i domstol, som utgångspunkt inte ska lämnas ut. Då uppgifterna förekommer i många olika sammanhang och i olika verksamhetsstöd kommer den nya sekretessbestämmelsen få mycket stor påverkan på domstolarnas verksamhet. Antalet uppgifter som träffas av den nya sekretessbestämmelsen är vidare mycket stort. Vissa av uppgifterna lämnas dessutom vidare till andra myndigheter, däribland till Domstolsverket som administrerar ersättningar till parter och andra aktörer i domstol.

När domstol beslutat om ersättning till vittne eller målsäganden eller annan enskild aktör lägger domstolen in uppgifter om aktören i verksamhetsstödet KIM (Kostnader i mål). Aktörsuppgifter omfattar bland annat namn, personnummer och adressuppgifter. Dessa uppgifter får Domstolsverket tillgång till för att Domstolsverket ska kunna förmedla ersättningen till banken som sedan sköter utbetalningen till den enskilde. I de fall det förekommer sekretess på någon aktörsuppgift, såsom den i 35 kap. 12 § OSL, läggs uppgiften inte in i KIM utan hanteras helt utanför systemstödet. Utbetalningen sker genom att Domstolsverket laddar ett kontantkort med det beslutade beloppet som domstolen sedan lämnar eller skickar till den enskilde. Hanteringen är omständlig, tidskrävande och kostsam och lämpar sig inte för en större mängd betalningar. Dessutom är den förknippad med vissa finansiella risker. Uppgifter som omfattas av sekretessbestämmelsen i 35 kap. 12 § OSL lämnas alltså idag inte vidare till Domstolsverket. Denna hantering omfattar några hundra utbetalningar per år. Det har redan tidigare aktualiserats hos Domstolsverket att en annan hantering hade varit mer tids- och kostnadseffektivt, men då det kräver en

utveckling av en ny sekretessfunktionalitet i KIM har man fortsatt med manuell hantering av det ändå relativt begränsade antalet ersättningar.

När bestämmelsen i 35 kap. 12 a § OSL träder i kraft beräknas de manuella utbetalningarna öka med uppskattningsvis 25 000 per år. Resurser och rutiner för en sådan masshantering av kontantkortsutbetalningar finns inte; varken hos domstolarna eller hos Domstolsverket.

En lösning på ovanstående problem är att införa en sekretessbrytande bestämmelse så att uppgifter som idag omfattas av sekretessen i 35 kap. 12 § OSL och uppgifter som kommer att omfattas av sekretessen i 35 kap. 12 a § OSL ska kunna lämnas från domstol till Domstolsverket om uppgiften behövs för att verkställa utbetalning av ersättning till enskilda. Då skulle alla dessa uppgifter kunna hanteras i verksamhetsstödet KIM, och ersättningar administreras till en betydligt lägre kostnad än den manuella hantering som annars återstår. En ny funktionalitet för olika typer av sekretessmarkeringar i KIM håller därför på att utvecklas. Det finns alltså mycket goda skäl till att uppgifterna som omfattas av sekretess enligt 35 kap. 12 a § OSL ska kunna lämnas till Domstolsverket, trots den föreskrivna sekretessen. För att inte domstolarna och Domstolsverket fortsatt ska hantera vissa utbetalningar manuellt när en ny funktion utvecklas föreslås alltså även 35 kap. 12 § OSL att omfattas av den nya sekretessbrytande bestämmelsen.

Visst stöd finns redan nu för domstolarna att bryta sekretessen och överlämna sekretesskyddade uppgifter till Domstolsverket enligt den sekretessbrytande bestämmelsen i 10 kap. 2 § OSL. Denna bestämmelse ska emellertid tillämpas restriktivt och inte endast av effektivitetsskäl (prop. 1979/80:2 s. 465). För att det inte ska råda några tveksamheter i fråga om domstolarnas rätt att överlämna uppgifterna till Domstolsverket bör det därför införas en uttrycklig reglering om brytande av sekretess.

För överensstämmelsen med befintlig systematik i OSL bör den sekretessbrytande bestämmelsen placeras i anslutning till de aktuella sekretessbestämmelserna.

4 En ny bestämmelse om överföring av sekretess

Förslag: En ny bestämmelse införs i offentlighets- och sekretesslagen om att sekretess enligt 35 kap. 12 § och 12 a § ska gälla hos Domstolsverket när Domstolsverket får uppgifterna från en domstol.

Bedömning: Allmänhetens intresse av insyn i Domstolsverkets verksamhet bör inte ha företräde framför behovet av att skydda enskildas personnummer och kontaktuppgifter i de fall den enskildes uppgifter varit skyddade i domstol.

Skälen för förslaget och bedömningen: Uppgifterna som är sekretessreglerade i 35 kap. 12 § och 12 a § OSL ska, efter att den ovan föreslagna sekretessbrytande bestämmelsen träder i kraft, lämnas över till

Domstolsverket genom att de läggs in i verksamhetsstödet KIM som Domstolsverket har tillgång till så att utbetalningar kan verkställas. Dessa uppgifter blir då potentiellt allmänna handlingar enligt 2 kap. 6 § tryckfrihetsförordningen (1949:105). Det saknas bestämmelser om primär sekretess för denna typ av uppgifter hos Domstolsverket och någon bestämmelse om överföring av sekretess finns inte heller. Om någon skulle begära ut dessa handlingar, vilket också regelmässigt sker med denna typ av uppgifter, skulle alltså Domstolsverket behöva lämna ut dem även om uppgifterna är sekretessreglerade i domstol. Det är därför nödvändigt, för att inte skyddet för den enskilde ska framstå som illusoriskt, att införa en bestämmelse om sekretess för uppgifterna även hos Domstolsverket.

35 kap. 12 a § OSL bör kunna genombrytas av parternas rätt till insyn i den utsträckning som framgår av 10 kap. 3 § OSL (jfr. prop. 2021/22:186 s. 81). Partsinsynen blir troligen inte aktuell hos Domstolsverket då hanteringen endast är en administration av en utbetalning och utan betydelse för målet i sak.

Enligt 43 kap. 8 § OSL gäller som huvudregel att en sekretessbestämmelse för en uppgift i ett mål eller ärende upphör att vara tillämplig hos domstolen om uppgiften tas in i en dom eller ett slutligt beslut mm. Här görs bedömningen att regleringen i 43 kap. 8 § OSL är tillräcklig för att tillgodose rätten till insyn i den typ av mål och ärenden som berörs. Någon särskild reglering av frågan om upphörande av sekretess för uppgiften hos Domstolsverket är därför inte påkallad.

För överensstämmelsen med befintlig systematik i OSL bör bestämmelsen om överföring av sekretess placeras i anslutning till de aktuella sekretessbestämmelserna.

5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: De nya bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen ska träda i kraft den 1 oktober 2023. Några övergångsbestämmelser behövs inte.

Bedömning: Domstolsverket har i en hemställan begärt att ikraftträdandet av den beslutade ändringen av 35 kap. 7 § och den nya bestämmelsen i 35 kap. 12 a § OSL ska senareläggas till den 1 oktober 2023 bland annat med hänvisning till att de sekretessbestämmelser som föreslås i denna promemoria ska hinna behandlas och införas. Det är därför lämpligt att även de nu föreslagna bestämmelserna träder i kraft den 1 oktober 2023.

Skälen för förslaget och bedömningen: Den nya bestämmelsen i 35 kap. 12 a § OSL ska träda i kraft den 1 april 2023 enligt beslut i riksdagen den 22 juni 2022.

Domstolsverket har den 24 januari 2023 lämnat in en hemställan till Justitiekansliet om att ikraftträdandet av den beslutade ändringen av 35 kap. 7 § och den nya bestämmelsen i 35 kap. 12 a § OSL ska

senareläggs till den 1 oktober 2023. De skäl som anförs till stöd för hemställan är dels att de två bestämmelser om brytande och överföring av sekretess som föreslås i denna promemoria ska hinna behandlas och träda i kraft, dels att ombyggnaden av domstolarnas verksamhetsstöd är mer omfattande och komplicerat än vad som förutsågs och därför inte hinner genomföras till den 1 april 2023.

Det är lämpligt att samtliga aktuella bestämmelser i OSL träder i kraft vid samma tidpunkt och därför föreslås den nya sekretessbrytande bestämmelsen i 35 kap. 12 b § och den nya bestämmelsen om överföring av sekretess i 35 kap. 12 c § OSL träda i kraft den 1 oktober 2023.

Några övergångsbestämmelser är inte nödvändiga.

6 Konsekvenser

Lagförslaget syftar till att möjliggöra en fortsatt tids- och kostnadseffektiv hantering av de ersättningsbeslut som fattas av domstolarna i samband med att enskilda inställer sig vid förhandling i domstol och begär ersättning för kostnader. Alternativet, att inte införa bestämmelserna, skulle innebära stora kostnader för domstolarna och Domstolsverket. Detta då den stora mängd utbetalningar som det är fråga om, uppskattningsvis 25 000, skulle behöva hanteras enligt en manuell rutin som är både kostnadsdrivande, tidskrävande och som varken domstolarna eller Domstolsverket har bemanning till.

När de föreslagna bestämmelserna träder i kraft och Domstolsverket har utvecklat en ny funktionalitet i KIM kommer domstolarna även fortsättningsvis kunna hantera ersättningar enligt nuvarande rutiner. Om bestämmelserna införs kommer dessutom även de utbetalningar som idag hanteras manuellt att kunna hanteras på samma sätt som övriga ersättningar.

Förslaget förväntas därmed inte innebära några ökade kostnader för domstolarna eller Domstolsverket, utan kan hanteras inom befintligt anslag.

7 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

35 kap. Sekretess till skydd för enskild i verksamhet som syftar till att förebygga eller beivra brott, m.m.

Sekretessbrytande bestämmelse

12 b § Sekretessen enligt 12 § och 12 a § hindrar inte att en uppgift lämnas till Domstolsverket om uppgiften behövs för att verkställa utbetalning av ersättning till enskilda.

Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om brytande av sekretess när detta behövs för att verkställa utbetalningar av ersättning till enskilda.

Överföring av sekretess

12 c § Får Domstolsverket en uppgift som är sekretessreglerad i 12 § och 12 a § från en domstol blir 12 § och 12 a § tillämplig även hos Domstolsverket.

Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om överföring av sekretess enligt 12 § och 12 a § när Domstolsverket får uppgifterna från en domstol. Bestämmelsen ska ha samma räckvidd som 12 § och 12 a §.